

Zaaknummer: 0098296211
Documentnummer: 0098838273

Memo

Aan:	Gemeenteraad van Weststellingwerf
Van:	College van Burgemeester en wethouders
Team:	Advies en Ondersteuning
Datum:	23 juni 2026
Onderwerp:	Effecten meicirculaire gemeentefonds 2026
Bijlage memo:	Geen.
N.a.v. toezegging raad d.d.:	

Geachte leden van de raad,

Via deze memo informeren we u over de uitkomsten van de gemeentefondscirculaire die we op 29 mei 2026 hebben ontvangen. Jaarlijks verschijnen drie circulaires. In mei, september en december. De effecten van deze meicirculaire lichten we in deze memo toe.

1. Samenvatting

- a. In 2026 ontvangen we € 483.600 meer inkomsten (uit de algemene uitkering) dan we bij de voorjaarsnota 2026 voorspelden. We verwerken dit in de najaarsnota van 2026;
- b. Op basis van de uitkomsten van de circulaire ontvangen we meer algemene uitkering in 2027 en volgende jaren. We stellen daarom de saldi van de begroting positief bij. In 2027 stellen we het begrotingssaldo met ongeveer € 781.000 bij, in 2028 met € 312.000, in 2029 met € 64.000 en in 2030 met € 119.000 (allen positief). De meicirculaire verwerken wij in de begroting 2027-2030.

2. Hoofdpijnen van de meicirculaire 2026 gemeentefonds

In de meicirculaire is de voorjaarsnota van het Rijk verwerkt. Daarnaast is het gemeentefonds geactualiseerd op basis van het Centraal Economisch Plan (CEB) van het Centraal Planbureau (CPB). De circulaire bevat zowel mee- als tegenvallers en diverse beleidswijzigingen. Opvallende zaken in deze circulaire zijn het bevriezen van het ingroeipad naar aanleiding van de herijking gemeentefonds, het wederom uitstellen van het abonnementstarief Wmo en het schrappen van de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo. Daarnaast zijn er diverse decentralisatie uitkeringen verwerkt in de meicirculaire. In het vervolg van deze memo gaan we gedetailleerder in op deze onderwerpen.

De (extra) gelden die wij ontvangen uit het Gemeentefonds zijn algemene middelen en daarmee dus geen geoormerkte gelden. In de komende periode wordt bekeken of de extra middelen vanuit het gemeentefonds leiden tot extra uitgaven of dat deze reeds zijn verwerkt in de voorjaarsnota of het meerjarenperspectief. Het eventueel inzetten van middelen vindt pas plaats nadat deze opgenomen zijn in één van de planning en controldocumenten of door afzonderlijke besluitvorming daarover van college en raad.

3. Financiële effecten van de meicirculaire 2026 voor onze gemeente

De meicirculaire 2026 leidt tot het volgende meerjarige beeld:

Omschrijving (bedragen x 1.000) - = nadelig	2026	2027	2028	2029	2030
Voorjaarsnota 2026 / meerjarenperspectief 2027-2030					
Algemene uitkering	72.360	74.565	71.634	72.651	74.010
Totaal gemeentefonds: Voorjaarsnota 2026 / MJP 2027-2030	72.360	74.565	71.634	72.651	74.010
Meicirculaire 2026					
Algemene uitkering	72.844	75.346	71.946	70.983	72.358
Totaal gemeentefonds: Meicirculaire 2026	72.844	75.346	71.946	70.983	72.358
Voorjaarsnota 2026 /MJP 2027-2030 vs Meicirculaire 2026					
Vershil Voorjaarsnota 2026 /MJP 2027-2030 vs Meicirculaire 2026	484	781	312	-1.668	-1.652

Het effect van de meicirculaire op de begrotingssaldi wordt bij onderdeel 4 van deze memo weergegeven.

Toelichting op de afwijkingen

Het verschil tussen raming van het gemeentefonds in de voorjaarsnota/kadernota en de meicirculaire wordt veroorzaakt door:

(bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
- Accres	290	337	523	300	465
- Hoeveelheidsverschillen, uitkeringsbasis, enz.	414	445	287	291	153
- Afrekening ruimte onder plafond BCF	-338	-134	-134	-134	-134
- Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo		452			
- Huishoudelijke hulp uit de Wmo				-2.469	-2.525
- Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo				737	754
- Bevriezing ingroepad invoering nieuw verdeelmodel		-390	-390	-390	-390
- Compensatieregeling niet-beoogde jeugdzorgkosten	-110				
- Alleenverdienersproblematiek	51				
- IBO Problematische schulden	29				
- Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	29				
- Erfgoed en overheid	55				
- Ondersteuning lokale politieke partijen	10				
- Overig	54	71	26	-3	25
	484	781	312	-1.668	-1.652

Accres

Het accres is de jaarlijkse groei (of krimp) van het gemeentefonds. Deze groei volgt de ontwikkeling van de nationale economie (bruto binnenlands product). Bij onze voorjaarsnota 2026 en in het meerjarenperspectief 2027-2030 hebben wij een prognose gedaan van middelen die wij volgens de voorjaarsnota van het Rijk ontvangen. Deze prognose was gebaseerd op de extra middelen op macroniveau. De daadwerkelijke bedragen zijn nu in de meicirculaire opgenomen. Deze zijn geactualiseerd op basis van het CEP van het CPB en blijken positiever te zijn dan de prognose. Voor onze gemeente betekent dit vanaf 2026 structureel rond de € 300.000 extra inkomsten, met uitschieters van ongeveer € 520.000 in 2028 en € 465.000 in 2030. Het accres zorgt nu dus voor extra inkomsten, maar deze middelen zijn nodig om de stijgende kosten op te vangen.

Hoeveelheidsverschillen, uitkeringsbasis, enz.

De hoogte van de algemene uitkering wordt berekend op basis van allerlei kenmerken van de gemeente, we noemen dit maatstaven. Diverse landelijke aantallen (maatstafgegevens) zijn bijgesteld. Vooral de ontwikkeling in het aantal huishoudens met een laag inkomen met drempel, het

aantal bijstandsontvangers en de OZB-maatstaven hebben invloed op de uitkering. De uitkeringsbasis wijzigt daardoor. Daarnaast zijn de rekentarieven van de ozb verdeelmaatstaf aangepast en afgestemd op de WOZ-tijdvakken (waardepeildatum 1 januari 2025) en de marktontwikkelingen. Ook dit is van invloed op de algemene uitkering.

Bovenstaande ontwikkelingen leiden tot een groot voordeel van € 414.000 in 2026 oplopend naar € 445.000 in 2027 om vervolgens in verschillende stappen te dalen naar € 153.000 in 2030.

Afrekening ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds (BCF)

Gemeenten kunnen in bepaalde gevallen betaalde btw declareren via het BCF. Er zit een landelijk plafond op dit fonds. Als gemeenten minder gebruiken dan het plafond, dan wordt het restant verdeeld via het gemeentefonds. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire van het volgende jaar volgt de afrekening. De definitieve ruimte onder het plafond van 2025 blijkt nu veel lager dan bij de septembercirculaire voorzien, daarom wordt nu een bedrag uit de algemene uitkering gehaald. Dit betekent een nadeel van € 340.000 in 2026 voor ons. Daarnaast betekent dit ook dat wij structureel een lager bedrag mogen ramen voor de ruimte onder het plafond van het BCF. Wij moeten onze begroting daarom structureel vanaf 2027 € 135.000 naar beneden bijstellen.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

Het abonnementstarief Wmo wordt afgeschaft en in de plaats daarvan wordt de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw ingevoerd. Hiervoor is een wetsvoorstel in voorbereiding. De inwerkingtreding van deze wet is wederom uitgesteld. Deze wordt nu voorzien per 1 januari 2028. De besparing die hiervoor reeds in het gemeentefonds was verwerkt, komt daarmee voor het jaar 2027 te vervallen. Dat betekent voor ons als gemeente Weststellingwerf dat we in 2027 € 450.000 extra algemene uitkering ontvangen.

Huishoudelijke hulp uit de Wmo

In het coalitieakkoord van kabinet Jetten is opgenomen dat mensen die dat kunnen, zelf gaan betalen voor hun huishoudelijke hulp. Huishoudelijk hulp (HH) als maatwerkvoorziening binnen de Wmo verdwijnt per 1 januari 2029. Als gevolg hiervan wordt het gemeentefonds gekort met € 1,4 miljard vanaf 2029. Voor ons als gemeente Weststellingwerf betekent dit een bedrag van € 2,5 miljoen minder inkomsten vanaf 2029. Het Rijk wil voor de mensen die niet zelf hulp kunnen regelen een vangnet bieden. De omvang van dat vangnet is voor Weststellingwerf ongeveer € 740.000 vanaf 2029. De VNG heeft ons geadviseerd om voor beide posten (zowel het schrappen van HH als het vangnet) een stelpost op te nemen in onze begroting zodat deze bedragen budgettair neutraal kunnen worden verwerkt. Deze posten hebben op die manier geen effect op het saldo van onze begroting. Daarmee blijft het de verantwoordelijkheid van het Rijk om deze besparing te realiseren.

Ingroeipad invoering nieuw verdeelmodel

Vanaf 2023 geldt voor de gemeenten een ingroeipad als gevolg van de invoering van het nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering. Aangezien wij als gemeente Weststellingwerf een voordeelgemeente zijn, ontvangen wij volgens dit ingroeipad € 37,50 per inwoner extra vanuit de algemene uitkering. Het Rijk is het echter met de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) eens dat de beoogde richting van de totale herverdeling door verschillende voorstellen ongewis is geworden. De huidige bedragen van het ingroeipad worden daarom tot en met 2028 bevroren. Dit houdt in dat wij als voordeelgemeente geen nieuwe stap van het ingroeipad en dus vooralsnog geen extra inkomsten meer krijgen tot en met 2028. In onze begroting hadden wij hier, vanaf 2027, wel rekening mee gehouden (€ 390.000). Dit moet bijgesteld worden in de begroting.

Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg

In 2025 is de specifieke uitkering 'Niet-beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf' verlengd. De middelen hiervoor worden uit het gemeentefonds gehaald. Voor ons betekent dat € 110.000 minder inkomsten in 2026.

Alleenverdienersproblematiek

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor alleenverdienersproblematiek. Gemeenten kunnen huishoudens die getroffen zijn door de alleenverdienersproblematiek individuele bijzondere bijstand bieden. Voor Weststellingwerf gaat dit om een bedrag van € 51.000 in 2026.

IBO Problematische schulden

Het kabinet heeft een pakket aan maatregelen ingevoerd om problematische schulden fundamenteel aan te pakken. In 2026 wordt beoogd bestuurlijke afspraken te tekenen tussen alle branches van vastelastpartners, Divosa, Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde (NVVK) en de VNG en het ministerie van SZW met het doel om de vroegsignalering van schuldenproblematiek een impuls te geven. Wij ontvangen hiervoor € 29.000 in 2026.

Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp

Wij ontvangen in 2026 € 29.000 extra algemene uitkering om de bestaande lokale aanpak van energiearmoede te intensiveren.

Erfgoed en Overheid

Gemeenten en provincies vervullen een belangrijke functie in de bescherming en het beheer van archeologisch erfgoed, gebouwde monumenten en cultuurlandschappen. De capaciteit en deskundigheid op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving staat onder druk. Daarom zijn het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het IPO en de VNG een programma Erfgoed en Overheid gestart. In 2026 wordt voor het eerst cofinanciering toegekend aan projecten die duidelijk bijdragen aan de doelen van het programma. Wij ontvangen hiervoor in 2026 € 55.000.

Ondersteuning lokale politieke partijen

In de begroting van het ministerie van BZK is € 8,2 miljoen beschikbaar voor de subsidiëring van decentrale politieke partijen. Dit is onderdeel van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen (Wpp). Omdat deze wet nog niet in werking is getreden, heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen om voor 2026 een bedrag van € 5,5 miljoen van de begroting van BZK naar het gemeentefonds over te hevelen. Met deze middelen kunnen gemeenten politieke partijen die een zetel hebben in de gemeenteraad ondersteunen. Voor de gemeente Weststellingwerf is dit een bedrag van € 10.000 in 2026.

Overig

De overige mutaties in de meicirculaire zijn relatief klein van omvang.

In de komende periode wordt bekeken of de extra inkomsten vanuit de algemene uitkering leiden tot extra uitgaven of dat deze reeds voldoende meegenomen zijn in de voorjaarsnota of het meerjarenperspectief. Mochten op basis van de meicirculaire alsnog wijzigingen nodig zijn, dan worden deze meegenomen in de najaarsnota of bij de integrale afweging bij de voorjaarsnota/kadernota van volgend jaar.

4. Vertrekpunt programmabegroting 2027-2030

Op basis van de uitkomsten van de meicirculaire 2026 stellen we de resultaten zoals gepresenteerd in de voorjaarsnota 2026 bij. Dit doen we voor de jaarschijf 2026 in de najaarsnota. Voor de jaarschijven 2027 – 2030 verwerken wij de effecten van de meicirculaire in de programmabegroting 2027-2030.

(bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Saldi 2026-2030 na voorjaarsnota 2026/meerjarenperspectief 2027-2030	-1.137	-2.571	-665	-658	-546
Mutaties algemene uitkering meicirculaire	484	781	312	-1.668	-1.652
Opnemen stelpost 'huishoudelijke hulp uit de Wmo'				2.469	2.525
Opnemen stelpost 'vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo'				-737	-754
Saldi 2026-2030 na meicirculaire	-653	-1.790	-353	-594	-427